

Imię i nazwisko wraz z tytułami: Prof. UAM, dr hab. Iwona Chmura-Rutkowska

Zakład/Pracownia/Laboratorium: Zakład Socjologii Edukacji

Problematyka badawcza, zainteresowania naukowe:

- Stereotypy i uprzedzenia w edukacji
- Socjologia edukacji
- Pedagogika emancypacyjna
- Gender Studies
- Psychospołeczne uwarunkowania rozwoju tożsamości płciowej
- Mechanizmy socjalizacji i edukacji rodzajowej
- Krytyczna analiza dyskursów kobiecości i męskości w kulturze popularnej oraz kulturze nowych technologii
- Krytyczna analiza szkolnych praktyk edukacyjnych reprodukujących stereotypy i uprzedzenia związane z płcią
- Krytyczna analiza programów i podręczników szkolnych
- Rówieśnicza przemoc ze względu na płeć
- Społeczna historia kobiet oraz mechanizmy marginalizowania i wykluczania kobiet z narracji historycznej (herstory)
- Edukacja równościowa i antydyskryminacyjna

Proponowana tematyka prac magisterskich/dyplomowych (konkretne przykłady tematów):

- *Rola socjalizacji i wychowania w kształtowaniu się tożsamości płciowej dzieci i młodzieży.*
- *Ukryty program edukacji.*
- *Analiza postaci bohaterów i bohaterki przekazów kulturowych w kontekście procesu socjalizacji do ról płciowych dziecka.*
- *Stereotypy i uprzedzenia w podręcznikach szkolnych.*
- *Molestowanie seksualne w instytucjach edukacyjnych.*
- *Rówieśnicza przemoc.*
- *Stereotypy i uprzedzenia związane z płcią.*
- *Wpływ doświadczonej przemocy seksualnej na życie kobiet.*
- *Ojcowie i dzieci. Studium relacji.*
- *Wizerunek kobiet i mężczyzn w pop-kulturze.*
- *Stereotypy płci w świecie pracy zawodowej.*
- *Dziewczynki i chłopcy- specyfika zachowań i relacji rówieśniczych.*
- *Wychowanie i socjalizacja chłopców we współczesnej Polsce.*
- *Relacje chłopców i dziewcząt.*
- *Stereotypy dotyczące kobiet i mężczyzn.*
- *Edukacja seksualna dzieci.*
- *Macierzyństwo i ojcostwo.*

Kontakt: tel. 604872374, ichmurka@amu.edu.pl

Opiekunka Koła Naukowego Edukacji Równościowej „Emancypacja”

Członkini grup i projektów badawczych:

Projekt „*Gdy Nauka Jest Kobieta UAM*”

Projekt „*Mądrość, odwaga, entuzjazm. Pierwsze uczone Uniwersytetu Poznańskiego (1919-1939)*”

Grupa badawcza „*Gender and Education*”

Lights, Camera and Action Against Dating Violence Project

Publikacje:

Książki

Chmura-Rutkowska I., Kozłowska A., *Młode wartości. Jakiego świata chce pokolenie Z reprezentujące obszar ICT i STEM? (Young Values. What kind of world does the part of the Z generation representing the area of ICT and STEM want?)*, Fundacja Edukacyjna Perspektywy, Warszawa 2022.

Chmura-Rutkowska I., *Być dziewczyną - być chłopakiem i przetrwać. Płeć i przemoc w narracjach młodzieży*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019.

Gajewska G., Głowacka-Sobiech E., Chmura-Rutkowska I., Kokociński M., Wala K, Raport z monitoringu warunków pracy i równego traktowania w UAM, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2022.

Chmura-Rutkowska I., Duda M., Mazurek M., Sołtysiak-Łuczak A. (red.), *Gender w podręcznikach. Projekt badawczy. Raport*. Tom 1-3, Fundacja Feminoteka, Warszawa 2016.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I., *Niegodne historii? O nieobecności i stereotypowych wizerunkach kobiet w świetle podręcznikowej narracji historycznej w gimnazjum*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015.

Chmura – Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I. (red.), *Historia ludzi. Historia dla ludzi. Krytyczny wymiar edukacji historycznej*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2013.

Chmura-Rutkowska I., Ostrouch J., *Mężczyźni na przełęczu życia. Studium socjopedagogiczne*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2007.

Artykuły i rozdziały w monografiach

Głowacka-Sobiech E., Chmura-Rutkowska I, Kwestia praw i edukacji kobiet w tekstach Jana Hulewicza, „Roczniki Pedagogiczne”, Tom 14(50) nr 1, 2022, s. 41-56.

Jaskulska, S., Jankowiak, B., Sanz Barbero, B., De Claire, K., Bowes N., Silva, E., Neves, S., Albaladejo-Blázquez, N., Pyżalski, J., Waszyńska, K., Chmura-Rutkowska, I., Vives-Cases, C.. *Will You Make Me Happy? The Role of Dating and Dating Violence Victimization in Happiness Among Adolescents in Europe*. Journal of Happiness Studies 2022,

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I., *"Deleted - repeated" or textbook strategies for telling the history of women's emancipation in the time of educational change in Poland*. [In:] Comparative Perspectives On School Textbooks: Analyzing Shifting Discourses On Nationhood, Citizenship, Gender, and Religion,

Editors D. Hildebrandt-Wypych, A. W. Wiseman, Palgrave Macmillan, p. 191 – 224.

Jankowiak, B.; Jaskulska, S.; Sanz-Barbero, B.; Waszyńska, K.; Claire, K.D.; Bowes, N.; Silva, E.; Neves, S.; Albaladejo-Blázquez, N.; Pyżalski, J.; Chmura-Rutkowska I., Vives-Cases, *Will I like Myself If You Hurt Me? Experiences of Violence and Adolescents' Self-Esteem*. Sustainability 2021, 13.

Waszyńska K., Pyżalski J., Jaskulska S., Chmura – Rutkowska I., Jankowiak B., *Profilaktyka przemocy w związkach intymnych nastolatków: Project Lights, Camera and Action Against Dating Violence. Założenia, realizacja, rekomendacje*, „Seksuologia Polska” 2021, nr 19.

Jankowiak B, Jaskulska S, Sanz-Barbero B, Ayala A, Pyżalski J, Bowes N, De Claire K, Neves S, Topa J, Rodríguez-Blázquez C, Davó-Blanes MC, Rosati N, Cinque M, Mocanu V, Ioan B, Chmura-Rutkowska I, Waszyńska K, Vives-Cases C. The Role of School Social Support and School Social Climate in Dating Violence Victimization Prevention among Adolescents in Europe. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020; 17(23):8935.

Chmura-Rutkowska I., Mazurek M., *(Nie)widzialne różnice. Gender*, (w:) K.

Szafraniec (red.) *Młodzi 2018. Cywilizacyjne wyzwania. Edukacyjne konieczności*, A PROPOS Serwis Wydawniczy Anna Sikorska-Michalak, Warszawa 2019, s. 128-145.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I., *Unworthy of History? On the Absence and Stereotypical Images of Women Scientists in Light of the Historical*

Narrative in Middle and Secondary School Textbooks, „Studia Edukacyjne” nr 53, 2019, s. 117-142.

C. Vives-Cases, M. C. Davo-Blanes, R. Ferrer-Cascales, B. Sanz-Barbero, N. Albaladejo-Blázquez, M. Sánchez-San Segundo, M. Lillo-Crespo, N. Bowes, S. Neves, V. Mocanu, E. M. Carausu, J. Pyżalski, M. J. Forjaz, I. Chmura-Rutkowska, C. P. Vieira, C. Corradi, *Lights4Violence: a quasi-experimental educational intervention in six European countries to promote positive relationships among adolescents*, „BMC Public Health”, 2019, nr 19(389) s. 1-12.

Chmura-Rutkowska I., *Stefanowska Michalina*, w: (red.) Z. Pilarczyk, *Luminarze Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1919-2019*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019, 674-680.

Chmura-Rutkowska I., Ostrouch-Kamińska J., *Edukacja dzieci do partnerstwa kobiet i mężczyzn jako sposób na przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć*, „Problemy Wczesnej Edukacji” 2018, nr 4 (43), s. 39-49.

Buchnat M., Chmura-Rutkowska I., Gulczyńska A., *Nuda szkolnego wychowania do życia w rodzinie*, „Studia Edukacyjne” 2018, nr 51, s. 127-152.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I., *Niegodne historii? O nieobecności i stereotypowych wizerunkach kobiet w podręcznikowej narracji historycznej*, (w:) D. Obidniak, A. Dzierzowska (red.), *Czytanki o Edukacji – Szkolne gry z historią*, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Warszawa 2017, s. 189-219.

Skórzyńska I., Głowacka-Sobiech E., Chmura-Rutkowska I., *The critical orientation in research on historical school narrative and its relation with the history of women*, „Journal for Critical Education Policy Studies”, Vol 15, nr 1, 2017, s. 136-154.

Chmura-Rutkowska I., *Milczenie owiec. Dziewczęca perspektywa doświadczania przemocy ze względu na płeć w polskich gimnazjach* (w:) A. Matysiak-Błaszczak, B. Jankowiak (red.), *Kontrowersje wokół socjalizacji dziewcząt i kobiet*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2016, s. 157-174.

Ostrouch-Kamińska J., Chmura-Rutkowska I., *Masculinity, intergenerational relations in a family and care. Men learning care in adulthood*, In: Maksimović M., Ostrouch-Kamińska J., Popović K., Bulajić A. (Eds.) *Contemporary Issues and Perspectives on Gender Research in Adult Education, Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, ESREA, Belgrade 2016*, s. 163-172.

Skórzyńska I., Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., *On the stereotype of the Great War as a source of women's emancipation in the contemporary Polish history textbooks for junior high schools*, „Cahiers d'Histoire Culturelle: Genre, Femmes et Guerre Perspectives ouvertes sur la Grande Guerre” (Direction et présentation Christine de Gemeaux), nr 27, 2016, s. 173-194.

Ostrouch-Kamińska J., Chmura-Rutkowska I., *Home-based sex education. The case of family intergenerational relations in Poland*, „Ex æquo” 2015, nr 32, pp. 183-198.

Chmura-Rutkowska I., *Conspiracy of Silence. The Loneliness of Victims of Sexual and Gender-based Violence in Polish Junior High Schools*, „Forum Oświatowe” 1 (51) 2014, s. 113-127.

Buchnat M., Chmura-Rutkowska I., *Różnice w poziomie gotowości szkolnej 6-letnich dziewczynek i chłopców ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Komunikat z badań*, „Studia Edukacyjne” 2013, nr 26, s. 237-261.

Buchnat M., Chmura-Rutkowska I., *6-latki ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na starcie szkolnym. Studium różnicy płci w kontekście reformy oświaty*, „Studia Edukacyjne” 2013, nr 27, s. 185-218.

Głowacka-Sobiech E., Chmura – Rutkowska I., Skórzyńska I., *Od niepodległości do... Kobiety w historii Polski 1918 – 1989* (w:) *Co Betty Friedan dziś mówi kobietom. Szkice, eseje i kolumny z kręgu gender studies*, (red.) A. Wachowiak, I. Skórzyńska, Wydawnictwo WSH TWP, Szczecin 2013, s. 75-114.

Chmura-Rutkowska I., *Przemoc rówieśnicza w gimnazjum a płęć. Kontekst społeczno-kulturowy*, „Forum Oświatowe” 2012, nr 1 (46), s. 41-73.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Nowak-Kluczyński K., *Męska natura – męskie rozrywki. Zdrowie mężczyzn w kontekście męskich pasji i czasu wolnego we współczesnych czasopiśmiech hobbystycznych wydawanych w Polsce*, „Nowiny Lekarskie” 2012, nr 5(81), s. 485-499.

Chmura-Rutkowska I., *Chory Playboy. Zdrowie i choroba w luksusowych czasopiśmiech skierowanych do mężczyzn w Polsce*, „Nowiny Lekarskie” 2012, nr 5(81), s. 508-515.

Chmura-Rutkowska I., Chmura G., *Opinions and attitudes of female students from the University School of Physical Education regarding women in the army*, (w:) Kaiser A., Tomczak A. (eds.) *Physical activity and health promotion in the military environment*, Series, Monograph No 3, Polish Scientific Physical Education Association Section of Physical Education in the Army, Warszawa 2011, pp. 185-196.

Chmura-Rutkowska I., *„Dlaczego chłopcu nie wolno bawić się lalkami?”. Kwestia płci i rodzaju w rozważaniach Janusza Korczaka*, (w:) Z. Rudnicki (red.), *Inspiracje korczakowskie. Wokół „Prawideł życia” w 80 rocznicę wydania*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2011, s. 201-216.

Chmura-Rutkowska I., *Poznaj swego wroga” - reprezentacje kobiecości i męskości w wybranych popularnych czasopiśmiech wydawanych w Polsce po 1989 roku*, (w:) M. Frąckowiak-Sochańska, S. Królikowska (red.), *Kobiety w polskiej transformacji 1989-2009. Podsumowania, interpretacje, prognozy*, Wyd. Adam Marszałek, Poznań 2010, s. 378-422.

Chmura-Rutkowska I., Ostouch-Kamińska J., *Mężczyźni jako synowie starzejących się rodziców*, (w:) E. Głowacka-Sobiech, J. Gulczyńska (red.), *Mężczyzna w rodzinie i społeczeństwie - ewolucja ról w kulturze polskiej i europejskiej. Wiek XX, Tom 2*. Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2010, s. 201-213.

Chmura-Rutkowska I., Ostouch J., *Experiencing Masculinity: Between Crisis, Withdrawal and Change*, (w:) E. H. Oleksy (red.) *Intimate Citizenships: Gender, Sexualities, Politics*, Routledge, New York 2009, s. 207-222.

Chmura-Rutkowska I., *Kulturowe i społeczne negocjowanie tożsamości współczesnych kobiet i mężczyzn (na przykładzie wybranych czasopiśmiech oraz w świadomości młodych dorosłych)*, (w:) R. Borowicz (red.), *Współobecne dyskursy*, UMK Toruń 2009, s. 357-378.

Chmura-Rutkowska I., *Czy młode kobiety tęsknią za tradycją?*, (w:) L. Kopciewicz, E. Zierkiewicz (red.), *Koniec mitu niewinności? Płęć i seksualność w socjalizacji i edukacji*, Wydawnictwo Eneteia, Warszawa 2009, s. 317-347.

Chmura-Rutkowska I., Ostouch J., *Ojcostwo a przemoc. Doświadczenia współczesnych mężczyzn*, „Niebieska Linia” 2009, nr 5 (64), s. 8-11.

Chmura-Rutkowska I., Ostouch J., *Zakres i formy zaangażowania ojców w codzienne relacje z dziećmi*, (w:) C. Sadowska-Snarska (red.), *Kierunki działań w Polsce na rzecz równowagi praca–życie–rodzina*, Wyd. Wyższej Szkoły Ekonomicznej, Białystok 2008, s. 209-228.

Chmura-Rutkowska I., Ostouch J., *Od optymizmu do cynizmu. Studium męskiej przyjaźni*, (w:) A. Radomski, B. Truchlińska, (red.), *Męskość w kulturze współczesnej*, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2008, s. 119-130.

Chmura-Rutkowska I., Ostrouch J., *Chłopcy i ich ojcowie a zjawisko przemocy w szkole*, (w:) J. Rutkowiak, D. Kubinowski, M. Nowak (red.), *Edukacja, moralność, sfera publiczna*. Materiały z VI Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego PTP, Oficyna Wydawnicza "Verba", Lublin 2007, s. 386-394.

Chmura-Rutkowska I., Ostrouch J., *Doświadczenia socjalizacyjne młodych kobiet i mężczyzn w zakresie domowej edukacji seksualnej*, (w:) M. Chomczyńska-Rubacha (red.) *Role płciowe. Kul-tura i edukacja*, WSHE, Łódź 2006, s. 133-150.

Chmura-Rutkowska I., *Ironiczne oko i język feminizmu a instytucja macierzyństwa*, (w:) A. Doda (red.), *Powaga ironii*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2004, s. 245-258.

Chmura-Rutkowska I., *Getto nauczycielek – w pułapce stereotypu*, (w:) M. Chomczyńska-Rubacha (red.) *Płeć i Rodzaj w Edukacji*, WSHE, Łódź 2004, s. 109-121.

Chmura-Rutkowska I., *Męskość w pigułce, czyli wizerunek mężczyzny w reklamie prasowej*. *Komunikat z badań*, „Sociologia wychowania” 2000, t. XIV, zeszyt 339, s. 273-288.

Chmura-Rutkowska I., *Blondyna na motorze, czyli wizerunek kobiety w „Playboyu”*, „Rocznik Pedagogiczny” 2001, t. 24, s. 243-256.

Chmura-Rutkowska I., *„Wyzwolone” kobiety, mass media i patriarchalny elementarz*, (w:) D. Waloszek (red.), *Nowe stulecie dziecka*, Wydawnictwo Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Zielona Góra 2001, s. 119-129.

Chmura-Rutkowska I., *„Fartuchowce” i strażacy - czyli płeć w elementarzu*, „Forum Oświatowe” 2002, nr 2, s. 47-64.

Chmura-Rutkowska I., *23,3/172,8/88,2/61,4/88,5/54,6, czyli kobiecość w prasie męskiej*, (w:) M. Radkiewicz (red.), *Gender – Kultura – Społeczeństwo. Polskie realia po 1989 roku*, „Rabid” Kra-ków 2002, s. 177-189.

Podręczniki, poradniki

Chmura-Rutkowska I., *Teoretyczne wprowadzenie w główne problemy i tematy. Przemoc chłopców, mężczyzn* (w:) Chmura-Rutkowska I., Duda M., Dzierzgowska A., Wójcicki Ł., Za-remba E., *Głosy przeciw przemocy. Poradnik – jak pracować z chłopcami i młodymi mężczy-znami*, Fundacja Feminoteka, Warszawa 2016, s.7-19.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I., *Niegodne historii? O nieobecności i stereotypowych wizerunkach kobiet w podręcznikowej narracji historycznej*, (w:) D. Obid-niak, A. Dzierzgowska (red.), *Czytanki o Edukacji – Szkolne gry z historią*, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Warszawa 2017, s. 189-219.

Chmura-Rutkowska I., Kowalska-Andrzejewska J., *Akademia równości i różnorodności*, Fundacja Rozwoju Motylarnia, Poznań 2020, <https://motylarnia.org/index.php/2020/12/31/akademia-rownosci-i-roznorodnosci-czesc-i-cykl-szkolen-dla-kadry-edukacji-formalnej-i-pozaformalnej/>

Chmura-Rutkowska I., Frydrych J., Grab E., Jonczy-Adamska M., Korczak O., Krzysztofik Z., Szymczyk M., *Szkoła otwartości - dbam o równość płci*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2022.

Publikacje popularyzatorskie

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I., *Niegodne historii? Dlaczego wciąż pytamy, czy kobiety mogą i powinny zaistnieć w historii*, „Zadra” 2015, nr 1-2, ss. 18- 22.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., Skórzyńska I., *Król Jadwiga*, „Zadra” 2015, nr 3-4, ss. 37-43.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E. (red.), *„Entuzjastki pedagogiki i edukacji”*. *Kalendarz*, Wydział Studiów Edukacyjnych UAM, Poznań 2017-2018.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E. (red.), *„Mądrość, odwaga i entuzjazm. Pierwsze uczone Uniwersytetu Poznańskiego (1919-1939)”*. *Kalendarz*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2019.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., *Mądrość, odwaga i entuzjazm. Pierwsze uczone Uniwersytetu Poznańskiego (1919-1939)*, „Życie Uniwersyteckie” nr 11 (302), 2018, s. 20-21.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., *Pierwsze uczone i badaczki Uniwersytetu Poznańskiego w okresie międzywojennym*, „Przegląd Wielkopolski” 2019, nr 1 (123), s. 60-63.

Chmura-Rutkowska I., Głowacka-Sobiech E., *Herstoria Uniwersytetu Poznańskiego*, „Życie Uniwersyteckie” nr 5 (309), 2019, s. 12-13.

Chmura-Rutkowska I., *Dlaczego potrzebujemy herstorii i superbohaterek?* (w:) Ilasz J., Chmura-Rutkowska I., (red.), *Gdzie się podziały wszystkie superbohaterki?*, Betmor Sp. z o.o., Poznań 2019.

Chmura-Rutkowska I., *Why do we need herstory and superheroines?* (w:) Ilasz J., Chmura-Rutkowska I., (red.), *Where did all the superheroines go?*, Betmor Sp. z o.o., Poznań 2019.

Chmura-Rutkowska I., *Nie jestem nauczycielem*, (w:) J. Szulski, *Nauczyciel z Polski*, JS&Co Dom Wydawniczy Sp. z o. o., WARSZAWA 2021.

FILMY:

Wala K., *Pierwsze Uczone Uniwersytetu Poznańskiego*, Uniwersyteckie Studio Filmowe, Poznań 2022, <https://www.youtube.com/watch?v=zaayUJ0ozIU>
Poznańskie Centrum Dziedzictwa, *Naukowczynie. Pierwsze kobiece kariery uniwersyteckie w Poznaniu. Wystawa w Galerii Śluza*, Poznań 2022, <https://www.youtube.com/watch?v=evuibHneRXg&t=1s>

Wystawy

„*Entuzjastki pedagogiki i edukacji*” (Miejsca ekspozycji: Wydział Studiów Edukacyjnych UAM, Instytut Kultury Europejskiej UAM w Gnieźnie)
„*Mądrość, odwaga, entuzjazm. Pierwsze uczone Uniwersytetu Poznańskiego (1919-1939)*” (Miejsca ekspozycji: Instytut Kultury Europejskiej UAM w Gnieźnie, Collegium Minus UAM, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM, Wydział Historii UAM, Wydział Studiów Edukacyjnych UAM, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM)

Naukowczyni. Pierwsze poznańskie kariery naukowe, Poznańskie Centrum Dziedzictwa, Galeria Śluza listopad 2021/marzec 2022

Prasa

Wywiad „*Dzieciństwo kończy się wcześniej*”. Rozmawiała Justyna Suchecka „Gazeta Wyborcza” 24.02.2014
http://wyborcza.pl/1,76842,15514545,Pedagog_badala_przemoc_w_gimnazjach_Dziecin-stwo_konczy.html

Wywiad „*Uczeń kontra nauczyciel*”. Rozmawiała Natalia Mazur „Gazeta Wyborcza” 01.09.2016
<http://poznan.wyborcza.pl/poznan/1,105531,20630834,uczen-kontra-nauczyciel-mam-jej-sie-zwierzac-widze-ja-tylko.html>

Wywiad „*Szkoła agresji*”. Rozmawiała Krystyna Romanowska „Uroda Życia” 10.2017, s. 92-95
<https://polki.pl/magazyn/wywiad,agresja-przemoc-i-molestowanie-w-polskich-szkolach,10425679,artykul.html>

Wywiad „*Ciacha z sieci*”. Rozmawiała Anna Dobrowolska, „Polityka” 2019, nr 4 (3195), s. 72-75.
<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/ludzieistyle/1779070,1,tak-teraz-nastolatki-buduja-swoja-pozycje.read>

Wywiad „*Strajk nauczycieli*”. Rozmawiała Agnieszka Kwiatkowska „Gazeta Wyborcza. Magazyn Poznań” 05.04.2019
http://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,105531,24618710,szkoly-sa-takie-jacy-sa-nauczyciele.html?fbclid=IwAR3WGuIwVQgpVteWGQT5FhjWHNIXu321E0KxoeUOq1z74FJAz-LuMP_-uld

Wywiad *Jaką szkołę wybrać? Każdy ma predyspozycje do wykonywania kilkunastu zawodów*, Rozmawiała Alicja Lehmann, „Gazeta Wyborcza. Magazyn Poznań” 05.03.2020
<https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,25762103,niełatwy-wybor-szkoly-w-stale-zmienia-jacej-sie-rzeczywistosci.html>

Wywiad *Nauka zdalna. Czy to etyczne wystawiać uczniom oceny w czasach koronawirusa?* Rozmawiała Monika Paślawska, „Gazeta Wyborcza. Magazyn Poznań” 29.03.2020
<https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,105531,25823667,czy-to-etyczne-wystawiac-oceny.html>

Wywiad *Powrót do szkoły. To są już inne dzieci* Rozmawiała Agnieszka Urazińska, „Gazeta Wyborcza. Wysokie Obcasy” 26.08.2020
https://www.wysokieobcasy.pl/akcje-spe-cjalne/7,174350,26238721,powrot-do-szkoly-to-sa-juz-inne-dzieci-najwazniejsze-to.html?fbclid=IwAR3CUNian79fPYsMLzADLGJYPaBk_D33tiHHuyxo-HmL_4TWQdtO2jpAEpcE

Chmura-Rutkowska I., Wywiad, "Dziwka", "dupa". *Już 12-letnie dziewczynki słyszą wulgarne komentarze o swoim ciele*, Rozmawiała: Anna Woźniak. 14.11.2020
Gazeta Wyborcza <https://www.wysokieobcasy.pl/akcje-specjalne/7,174350,26505689,dziwka-dupa-juz-12-letnie-dziewczynki-slysza-wulgarne.html>

Chmura-Rutkowska I., Wywiad, *Trudny skarb*, Rozmawiała: Monika Tutak-Goll, Wysokie Obcasy. Gazeta Wyborcza 12.12.2020,
<https://www.wysokieobcasy.pl/akcje-specjalne/7,174350,26582894,miesiaczka-je-dla-dziewczat-trudnym-skarbem-dorosli.html>, Kulczyk Foundation
https://kulczykfoundation.org.pl/czulosc-i-wolnosc/czulosc-i-wolnosc/Trudny_Skarb

Chmura-Rutkowska I., Wywiad, *Zostawcie dziewczynki w spokoju*, Rozmawiała: Krystyna Romanowska, Newsweek Polska, 2021, nr 22, 31.05-6.06., s. 48-50.

Chmura-Rutkowska I., Wywiad. *Trening uległości*, Rozmawiała: Magdalena Warchał-Kopeć, Wysokie Obcasy. Gazeta Wyborcza 10.04.2021,
https://kulczykfoundation.org.pl/czulosc-i-wolnosc/czulosc-i-wolnosc/Trening_Uleglosci

Artykuły na portalach internetowych

Wywiad „*Wzorzec kobiecości i męskości to świetne narzędzie manipulacji*” – Rozmawiała Marta Pawłowska
„Na temat” 05.12.2012
<http://natemat.pl/41829,wzorzec-kobiecosci-i-meskosci-to-swietne-narzedzie-manipulacji-dla-marketingowcow-wywiad>

Wywiad *Ratujmy dzieciaki. Przemoc w szkole to poważny problem* – rozmawiała Ewa Rogala „Onet Dziecko”
<https://kobieta.onet.pl/dziecko/ratujmy-dzieciaki-przemoc-w-szkole-to-powazny-problem/j20zdwm>

Chmura-Rutkowska I., „*Szara strefa*” szkolnej codzienności – *rówieśnicza przemoc a stereo-typy płciowe*, Librus Szkoła, 26.11.2018
<https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/szara-strefa-szkolnej-codziennosci-rowiesnicza-przemoc-motywowana-stereotypami-zwiazanymi-z-plcia>

Chmura-Rutkowska I., *Dlaczego chłopcy zmieniają szkołę w pole bitwy?*, Librus Szkoła, 18.10.2018, https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/dlaczego-chlopcy-zmieniaja-szkole-w-pole-bitwy?fbclid=IwAR0267E3fyXLwG_60U0-3XSGvs6o-pAdWXZNqZ6cydVy9vp9mKbOTA2-M64

Chmura-Rutkowska I., Jaskulska S., *Powrót do szkoły. Praktyczne wskazówki*, Portal Oświa-towy Ja,Nauczyciel'ka, <https://ja-nauczyciel.pl/news/powrot-do-szkoly-praktyczne-wskazowki-ja-nauczyciel/>

Chmura-Rutkowska I., *Międzynarodowy Dzień Dziewcząt*, Portal Oświatowy Ja,Nauczyciel'ka

<https://ja-nauczyciel.pl/news/miedzynarodowy-dzien-dziew-czat/?fbclid=IwAR17hxA1DG8t2o5-n5gHnnTH8friLBHgM8ae1RH5bb-JWd0r4IJGeloDUw>

Chmura-Rutkowska I., Wywiad, *Raport Ja, Nauczyciel'ka. Czego boją się nauczycielki i nauczyciele i dlaczego rodziców powinno to obchodzić*, Rozmawiała: Justyna Suchecka, 9.09.2020, TVN24.pl Premium https://tvn24.pl/premium/koronawirus-w-polsce-szkoly-w-czasach-pandemii-obawy-nauczycieli-4686610?source=rss&utm_medium=post-content&utm_source=feedc

Chmura-Rutkowska I., Komentarz ekspercki, *Tak, szkoła seksualizuje dzieci* <https://tvn24.pl/premium/gender-edukacja-seksualna-i-seksualizacja-dzieci-w-polskich-szkolach-4701593>, Autorka: Justyna Suchecka, 26.09.2020, TVN24.pl Premium

Chmura-Rutkowska I., *Sprawy, o których dorośli sprawujący władzę nie chcą ani mówić, ani myśleć*, 9.11.2020, TVN24.pl Premium https://tvn24.pl/premium/protesty-po-decyzji-tk-w-sprawie-aborcji-jako-element-ruchu-emancypacyjnego-opinia-4745925?fbclid=IwAR1Wc3Y0pIloO_fzwsUzsASE6xmpjIqsDbhRvn2haqaCNki63gA4NsA52U

Chmura-Rutkowska I., *Dlaczego koniecznie trzeba rozmawiać z chłopcami o menstruacji?*, Ofeminin, 2022, <https://www.ofeminin.pl/fitness-i-zdrowie/zdrowie/dlaczego-nalezy-rozmawiac-z-chlopcami-o-okresie-jak-rozmawiac-z-dziecmi-o-miesiaczce/8g6sbc9> [dostęp: 01.09.2022].